

Krausz Poldi – és a Mélypince legendája

Ki tudja már, hol is volt a tabáni Görög utca és a Fehér Sas utca. Rég benőtte helyüket a fű. De az biztos, hogy e két utca találkozásánál ott állt a Mélypince vendéglő. A föld alatt talán még megvan valami abból a pincerendszerből, amely után nevét kapta a régi kocsmá. Nem tudom, hány szint volt egymás alatt: utolsó gazdája, a sokat emlegetett *Krausz Poldi* szerint három. A legalsóból állítólag alagút vezetett a Várba; középsőben befalazott kazamata volt, a legfelsőben pedig a borát tartotta Poldi bácsi. Más emlékezők ellenben azt állítják, hogy csak két pincer szint volt, az alsó jégverem, a felső borospince (és régebben ivó). Ma már nehéz eldönteni, mi az igazság. A kisvendéglő tarka legendáriumához tartozik még az alapítás éve: 1549. A török időkben állítólag örömtanya volt, a mélypince „kéjpinceként” szolgált.

Az első biztos adatok az 1780-as évekből valók: ekkor a görög származású *Nesztorovics Péter* bérelte; s halászok, hajósok kocsamája volt.

Irodalmi nyomok viszonylag koránról kimutathatók, a XIX. század elején *Virág* Benedek és *Vahot* Imre járt ide. Majd száz év múlva *Ady* koccintgatott itt *Szűts* Dezsővel, az újságíróskodó nagyváradi főjegyzővel – tudhatjuk meg *Perehály* Károlytól. Akkoriban *Burger* Józsefnek hívták a bérlőt. De korántsem volt még akkora kultusza a pincének, mint a húszas-harmincas években, Poldi bácsi idejében.

Az utolsó bérlő, a legendás híró *Krausz Poldi* (vagyis *Krausz Lipót*), akit irodalmi művek, visszaemlékezések tucatja örökölt meg, az első világháborút követően vette át a kocsmát. Mit is tudunk erről a derék vendéglősről azon kívül, hogy az írók, művészek jó barátja volt? Nemrég találkoztam unokájával, *Kürti Györggyel*, s kikérdeztem Poldi bácsi felől. Az unoka, aki maga is nyugdíjas már, elmesélte, hogy nagyapja korábban Zsámbékon volt vendéglős. Onnan származik a família, s az ősök is kocsmárosok voltak. *Krausz Poldi* öt gyereket nevelt, két lányt és három fiút. Közülük már csak egy él, New Yorkban, a 92 éves Béla. Az apai mesterséget egyik sem vitte tovább. Poldi egyik lányáról *Dutka Ákos* így emlékezett: „Volt Poldi bácsinak egy roppant érdekes lánya, lehetett 18–20 év között. Formás, egészséges zsidólány volt, szépen gitározott és oda állt rendesen *Krúdy* asztala mellé s halank, szordínósan régi avasi nótákat pengetett.” A Mélypince a Tabán legolcsóbb vendéglője volt. Helybeliek és messzebből ide járó írók, művészek kiskocsamája. Poldi papa és felesége, Lina néni személyesen szolgálta ki a vendégeket tányérról lelógó bécsi szele-

A városrész legolcsóbb vendéglője volt, írók, művészek kiskocsamája (korabeli fotó)

tekkel s jó zsámbéki borral. Pincért nem tartottak. Egyetlen zenész volt, a *Jócó* cigány, egy alacsony, köpcös ember, aki ifjúkorában Londont is megjárta, de öregségére már csak Poldinál muzsikált, ha az íróvendégek le nem intették.

Kérésemre *Kürti György* lerajzolja, hogyan is helyezkedtek el az asztalok s a helyiségek odabenn, mert mi már csak kívülről ismerjük a Mélypincét. A bejáratától balra, az ablakoknál kis asztalok álltak, jobbra hátul pedig a nagy „családi asztal”, melynek fő helyén *Krúdy* szeretett üldögélni. Az épület végében a család kis lakása helyezkedett el, s egy vendégszoba. Ezt néha írók is igénybe vették, ha a szükség úgy hozta. Előfordult, hogy a vendégeknek fenntartott ágyon egyszerre ketten is aludtak. *Krúdy* és *Ábrányi Emil* például itt mutatkozott be egymásnak egy reggel, miután az ivós éjszaka fáradalmait „társbérletben” aludták ki.

A Mélypincének kőfallal elkerített kis udvara is volt: Nyaranta néhány asztalt tett ki ide Poldi.

Ki mindenki volt a Mélypince vendége, hosszú lenne felsorolni. Poldi számára a legkedvesebbek közé tartozott *Krúdy Gyula*, *Bródy Sándor*, *Szerb Antal*, *Márai Sándor*, *Várkonyi Titusz* és *Székely Mihály*. *Krúdy* neki csak „a Gyula” volt, *Szerb Antal* „a Tóni”. *Székely Mihállyal* még a háború után is tartotta a kapcsolatot. De tisztelte és szerette minden művész- és íróvendégét. Külön kis emlékkönyvet nyitott számukra, amely talán legféltettebb kincse volt.

Márai Sándor írja a *Föld, Föld!*-ben, hogy Poldi a vendéggönyvet az 1944-es német megszállás után felvitte hozzá, hogy őrizze meg, ha őt netán deportálnák származása miatt. „*Krausz Poldi* életének, a tabáni kocsmáros szerényszegény, mindig derűs, dörmögő bormérő életének ez az album volt a remekműve. Most, a pusztulás küszöbén ezt akarta megmenteni. Lapoztuk az albumot. Halottak névalírása tűnt elő, s másoké, akik még éltek...” *Márai* nem fogadhatta el,

nem vállalhatta a megőrzés felelősségét; mert magát sem érezte biztonságban. Később úgy tudta, a könyv elpusztult a háborúban Krausz Poldival együtt. De tévedett. Mindketten megmenekültek.

Mi Kürti Györggyel a fűzet alig olvasható xeroxmásolatát lapozgattuk, az eredeti a Petőfi Irodalmi Múzeumban található, s néhány oldal megnézhető a most megnyílt Tabán Múzeumban is egyéb Mélypince-emlékek társaságában. A gyöngybetűs és az alig olvasható beírások között, a már említett nagyságok dedikációin kívül Szép Ernő, Bóka László, Kálnay László, Hargitay István, Varannai Aurél, Kellér Andor neve bukkan fel a sok-sok ismeretlen között. Szép Ernő azt írta: „A derék Krausz Poldi / olyan magyar mint Toldi.” Székely Mihály ezt: „Rám mindig számíthat, mint igaz, / jó barátjára, a legmélyebb pince / hangoktól a legmagasabb / női szopránig.” Krúdy Gyula pedig a következőt jegyezte be: „Bizonyítvány, Ezennel bizonyítom, Krausz Poldi »Mélypincéhez« címzett vendéglőjében életem szép napjait és éjszakáit töltöttem.” Ugyanaznap, 1931. május 21-én, szóról szóra ezzel a szöveggel egy képeslapot is dedikált a kocsmárosnak.

A Mélypincét 1933. október 2-án zárták be. Poldi új kocsmát nyitott az Izabella téren, a Magyar Színház mellett, de ezt már csak három évig tartotta. Néhány híve még ide is követte. A vendégekönvbe újabb beírások kerültek. „A Tabánt le lehetett bontani, de Poldi bácsi örökkévaló” – vetette papírra 1936. május 24-én Bóka László.

Krausz Poldi és felesége a háború nehéz napjait lányuknál, a József körúton, majd Zuglóban, a Kerékgyártó utcában, végül egy Hungária körúti lakásban vészelte át, köszönhetően az üldözöttekkel szolidáris

Krúdy kedvenc kocsmája Végh Gusztáv művén

embereknek. Szövetség utcai lakásukat kifosztották, „Poldi mama” 1945-ben meghalt. Férje még tizenegy évig élt, 1956 őszén, nyolcvanhat éves korában távozott. Kürti György a vég előtt meglátogatta a kórházban. Egy üveg bor volt az öreg kívánsága, mint annak idején Krúdynak, amikor még ő ment az íróhoz beteglátogatóba.

Csordás Lajos

A tabáni Mélypince (Zorád Ernő akvarellje)